

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uradni list za upravitelje in v Ljubljani, Gradsko ulico 17A. — Dopolni se ne vračajo. — Številka pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.958. — Številka telefona 532. — Razpisna za članstvo št. 100, za pol leta K 25, za leto K 50, mesečno K 20, za inozemstvo mesečno K 10 več. — Plača in teži se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 18. avgusta 1921.

ŠTEV. 85.

+ KRALJ PETER I.

Dne 16. t. m. popoldne je zatisnil oči kralj Peter. Ujedinjena domovina ta dan zaluje in se klanja osvoboditeljnemu delu svojega prvega vladarja. Ne glede na politično prepričanje so vse stranke, ki ne vidijo dosege svojih ciljev na razvalinah države, enoglasne v globokem spoštovanju do zgodovinskih zaslug umrlega kralja, ki je desetletja nosil idejo srbstva v meddržavnem življenju in je to idejo v sporazumu z ogromno večino slovenskega in hrvaškega naroda udeležil v svetovni vojni v ujedinjeni Jugoslaviji, ki pozna samo enakovredne brate treh plemen.

Slovenski del jugoslovanskega naroda je po zaslugi umrlega kralja osvoboditelja doživel svojo politično svobodo. Odpor slovenskega življa proti germanstvu je pod avstrijskim suženjstvom zorel le počasi, in prepričani smo, da bi ta odpor pri nesrečnem izidu svetovne vojne kljub temu, da bi slovenski narod ne bil teritorialno tako razdrapan kot je danes, v kratki dobi moral ugasniti, ker se dobro spominjamo na neizprosno in zares učinkovito nemško politiko na jugu. Probuda naroda na nacionalnem in gospodarskem polju, ki sta jo vodili glavni slovenski politični stranki, je bila preveč rahla in ni imela tiste državotvorne moči, ki bi v vsakem slučaju jamčila za zmagoslaven razvoj. Zato so se že pred vojno vsi idealni elementi pri nas začeli orientirati v revolucionarni smeri. Med vojno je proces narodnega probujenja vedno bolj napredoval in je našel svoj bled izraz v majski deklaraciji, ki je za kratko dobo premagala slovenski strankarski boj in nam prinesla politično slogo. Vendar takrat še ni bilo jasnih pojmov o naših javnih nalogah, kajti, ko je vsled zmage antantnih armad razpadla Avstro-ogrska monarhija in je Slovenija imela nekaj časa priliko, da uveljavi svojo državno moč in nas neokrnjene privede v veliko Jugoslavijo, ki se je rodila od juga navzgor, nismo popolnoma bili kos svoji nalogi in smo deloma preveč naivno reševali bridko resna vprašanja. V tej kritični dobi nam je prišla na pomoč nekdanja kraljeva srbska vojska in je ustvarila v Sloveniji javni red.

S pomočjo vrhovnega vojnega poveljnika srbske vojske se je moglo dopolniti naše narodno osvobodjenje. Ta zavest mora biti danes lastna vsakemu odkritosrčnemu Slovincu, ki ne vidi spasa za svoj narod izven države, in v tej zavesti se moramo danes vsi klanjati spominu svojega prvega kralja. Ko je pokojni kralj Peter v bosanskih gorah netil vstajo proti Turkom in je z osebnimi žrtvami vodil srbstvo v boj, se je v slovenskih pokrajinah baš začela širiti narodna zavest, ki je potem v desetletjih dozorela tako daleč, da smo imeli septemberske dogodke in med vojno svoje narodne mučenike in dobrovoljce.

Danes je delo osvobojenja izvršeno. Sredi dnevnega političnega boja, ki je v zadnjem letu zavzel vedno večji obseg, se vse stranke, ki se priznavajo k ujedinjeni domovini, naj bo ta tega ali onega razrednega obiležja, strinjajo v globoki žalosti nad izgubo moža, ki pomeni tako za srbski kot za slovenski in hrvaški del jugoslovanskega naroda nosilca narodnega osvobojenja.

Kralj Peter I. se je rodil dne 29. junija 1844 v Beogradu kot sin srbskega kneza Aleksandra Karagjorgjevića in Perside, rojene Nenadovićeve. Njegova domača in šolska vzgoja je bila izredno skrbna in temeljita. Že kot štirinajstletni mladenič je bil poslan v Ženevo v Švico, kjer se je šolal tri leta. Na to je vstopil v znamenito francosko vojaško akademijo St. Cyr, iz katere je izšel ves cvet francoske generalitete od napoleonskih dob dalje. Po končanih vojaških študijah je mladi princ vstopil kot oficir v francosko armado, kjer se je dobobra navzel vseh njenih tradicionalnih lepih lastnosti. Polag svojih stanovskih dolžnosti se je v tej dobi marljivo pečal z ekonomskimi in političnimi vedami. V francosko-nemški vojni se je bojeval princ Peter v vrstah francoske armade in se je s svojo hrabrostjo tako odlikoval, da je bil poklican v generalni štab in odlikovan z legijo časti. Po končani vojni se je podal v Švico, da tukaj nadaljuje svoje študije.

Medtem se je moral Petrov oče Aleksander odpovedati prestolu v korist Obrenovičev, ki so pregnali Petrovo rodbino iz Srbije. Peter je postal izgnanec. V tej dobi je prišlo v Bosni in Hercegovini do uporov proti turškemu režimu. Princ Peter je pod imenom Peter Mrkonjić pohitel v Bosno in se postavil na čelo upornikom (1875). Istočasno je skušal doseči spravo z rodbino Obrenovičev, da bi se boj za osvobodjenje Bosne in Hercegovine mogel zmagoslavno zaključiti. Žalibog so vsa njegova stremjenja ostala brezuspešna ter se je moral po večletnem čenčovanju zopet umakniti v inozemstvo. Iz Pariza, kjer je nadaljeval svoje študije, se je podal na Cetinje, kjer se je leta 1883 poročil s kneginjo Zorko, hčerko bivšega črnogorskega kralja Nikite, s katero je imel pet otrok: Jeleno, Jurija, Aleksandra, Mileno in Andrijo. Zadnja dva otroka sta umrla v zgodnji mladosti. Po prezgodnji smrti svoje soproge Zorke l. 1890 se je princ Peter preselil v Švico, kjer je živel kot zasebnik.

V srbski domovini je v tej dobi rodbina Obrenovičev tirala narod s svojo avstrofilsko politiko v vedno večjo odvisnost od Habsburžanov. Odpor, ki se je rodil proti tej državni politiki, je prišel do izbruha v žalostnem dogodku leta 1903, ko je bila odstranjena rodbina Obrenovičev. V tem letu začenja silni državni razvoj Srbije, ki je v narodni skupščini dne 2. junija 1903 izbrala princa Petra za srbskega kralja. To leto pomeni trajno odvrnitev Srbije od avstrijskega diktata.

Kralj Peter je s svojimi dragocenimi izkušnjami, ki si jih je pridobil po 45 letih izgnanstva, svoji domovini v vseh panogah javnega življenja neizmerno koristil. V tej dobi začenja kulturni in gospodarski razmah Srbije. Avstro-Ogrska je takoj videla opasnost položaja in je provocirala carinsko vojno, ki je sicer zadala srbskemu gospodarstvu vpočetku ogromno škodo, iz katere pa je Srbija vsled svoje mlade energije izšla le zmagovita. Sedaj pa se je začela politična borba. Povodom aneksije Bosne in Hercegovine leta 1908 je bil srbski narodni razvoj za kratko dobo potisnjen v ozadje, vendar Srbija ni obupala, temveč se je pridno pripravljala za

odločilno borbo, za osvobodjenje jugoslovanskih plemen.

Leta 1912 je bila sklenjena balkanska zveza, ki je imela nalogo, osvoboditi balkanske brate turškega gospodstva Dne 5. oktobra 1912 je kralj Peter napovedal vojno Turčiji. Vsi se spominjamo na zmago srbskega orožja pri Kumanovem, v Macedoniji, Stari Srbiji in Albaniji. Vsi se spominjamo tragične bitke na Bregalnici, kjer je bila kaznovana bolgarska zahrbtnost. Bukareški mir je ustvaril teritorialno močno razširjeno in samozavestno Srbijo ter tvori prvo etapo v velikem delu kralja — osvoboditelja.

Medtem so se dogodki brzo razvijali. Na Vidov dan 1914 je postal predstavnik habsburške reakcije Franc Ferdinand žrtev atentata in Avstrija je napovedala vojno Srbiji, ki si še ni odpomogla od vojnih naporov. Iz lokalnega konflikta je nastal svetovni požar. V prvem letu svetovne vojske se je Srbija obranila junaško vseh avstrijskih napadov in je avstrijske čete ponovno vrgla preko Save in Drine. V tej dobi je bodrilni duh kralja Petra in njegovih sinov vodil srbske čete in jim vžigal pogum.

Šele po enoletnih pripravah so združene avstro-nemško-bolgarske čete zlomile srbski odpor. Začela se je žalostna doba umika srbske armade preko albanskih gor, ki se ga je udeležil tudi sivolasi kralj Peter. Tudi v tej dobi njegov duh ni klonil; ideja, ki jo je nosil v sebi, je ostala živa in upanja polna ter je vsled kraljeve prisotnosti postala skupna vsej izmučeni vojski in vsemu na okupacijo obsojenemu narodu. Treba je upati in verjeti, da ostanemo močni: je bilo geslo trpečega naroda.

Dan osvobojenja je napočil, ko je antantna orijentalna armada, katere slaven del je tvorila srbska vojska, na solunski fronti zmagala in začela prodirati proti severu. Kralju Petru se je izpolnila zadnja želja v življenju; iz kopališča Faleron pri Atenah je opazoval, kako je njegov sin Aleksander, sedanji naš kralj, vodil srbsko vojsko, pomnoženo z nebrojnimi hrvatskimi in slovenskimi dobrovoljci, od zmage do zmage. Kralj Peter se je vrnil v domovino kot vladar velike ujedinjene Jugoslavije. Trpljenje izgnanstva in njegovega življenjskega boja je bilo tisočero poplačano. Vse ponižanje, ki ga je moral sivolasi kralj v dolgi dobi svojega življenja pretrpeti od strani oholega germanstva, in vse naltalcevanje je našlo za sluzeno plačilo.

Ob njegovem mrtvaškem odru plaka celokupni jugoslovanski narod. V globoki hvaležnosti se spominjamo njegovega osvoboditeljnega dela, ki je zrušilo zgodovinske meje med jugoslovanskimi plemeni in ustvarilo enotno mogočno domovino, kot smo si jo v polpreteklosti komaj upali zasanjati, kaj šele realnejše predstavljati. V tej zavesti se celokupni jugoslovanski narod klanja umrlemu vladarju.

Večen spomin kralju Petru I.

Koliko davka na poslovní promet bodo plačevali obrtniki in trgovci v Ljubljani?

Vsakega trgovca in obrtnika bode gotovo zanimalo vprašanje, koliko davka na poslovní promet za leto 1920 bode moral plačati. Da olajšamo odgovor na to vprašanje, priobčimo v tem članku tabelo, iz katere vsak trgovec in obrtnik lahko na prvi pogled ugotovi, koliko bode znašalo novo davčno breme. V pojasnilo tabele pa naj služi sledeče:

Davek za poslovní promet se bode pobiral za prvo leto (1920) na podlagi finančnega zagona za leto 1920/21, katerega je objavila 136. št. »Uradnega lista« z dne 25. nov. 1920, in sicer pod naredbeno številko 436. Poleg tega zakona pride v poštev tudi še pravilnik o pobiranju tega davka, ki je bil razglašen v 11. št. »Uradnega lista« z dne 31. jan. 1921, in pod naredbeno številko 32. Za drugo leto (1921) se bode pa davek na poslovní promet temeljito spremenil, kakor smo to že v predidnjih številkah pojasnili. Za l. 1920 te nameravane spremembe za sedaj še nimajo vpliva.

Davek na poslovní promet se bo pobiral za leto 1920:

a) ali v višini občne (posebne) pridobnine z drž. pribitki vred,

b) ali v višini 1% pogojene vsote prevzetih ali dobavljenih poslov oziroma 1% prodanih proizvodov,

c) oziroma v višini 2% brutto dohodka, izkazanega v letni potrjeni bilanci,

d) poleg tega še potom carinarnic za uvoženo oziroma izvoženo blago.

Trgovci in obrtniki plačajo davek na poslovní promet v višini neposrednega davka, to je občne pridobnine z vsemi državnimi pribitki vred.

V pošteve pride torej za leto 1920 ona pridobnina, ki se je predpisala za davčno leto 1920; poleg pridobnine se vpošteva še 130%ni oziroma 170%ni enotni državni pribitek. 130%ni enotni državni pribitek se pobira pri davčnih zavezancih, ki so uvrščeni, oziroma ki bi bili uvrščeni z ozirom na višino davčnega zneska v tretji in četrti razred davčnih družb. Ostale stranke imajo 170%ni enotni državni pribitek.

Ako hočem ugotoviti višino davka na poslovní promet, moram vedeti višino davčnega zneska na obrtnem davku in pa višino enotnega državnega pribitka in sicer za davčno leto 1920.

Oboje skupaj da novo davčno breme. Te podatke dobim iz zadevnega plačilnega naloga za občno pridobnino. N. pr.:

N. N. v Ljubljani je dobil davčni postavek 56—K Repartijski odbitek za Ljubljano za IV. razred davčne

družbe, kamor spada ta stranka, znaša 36%. Odbije se torej od davčne postavke znesek (36% X 56—K) 20'16 K

Tako dobimo »davčni znesek« 35'84 K Po finančnem zakonu za l. 1920/21 je »davčni znesek« počvetoriti.

Predpis za leto 1920 znaša radi tega (4 X 35 K 84 v) 143 K 36 vin. Poleg tega plača davčna stranka še (v zmislu zgoraj navedenega finančnega

zakona) 130%ni enotni državni pribitek, ki je stopil na mesto vojne dokaide in deželne doklade. 130%ni enotni državni pribitek znaša (130% od 143 K 36 v) 186 K 37 v. Davek na poslovní promet znaša torej (143 K 36 v in 186 K 37 v) 329 K 73 v.

Po tem pojasnilu bode priložena davčna tabela vsakemu jasna. Tabela smo objavili le za Ljubljano. Repartijski odbitek je namreč v vsakem priredbenem okraju drugačen.

Tabela o višini davka na poslovní promet za leto 1920 za Ljubljano.

Davčni znesek v l. 1916	Predpisi na obrtnem davku za l. 1920 in sicer:						Davčni postavek znaša	Razred
	na državnem obrtnem davku	na 130%ni enotnem drž. pribitku	na davku na poslovní promet	Skupaj				
1 92	7 68	9 98	17 66	35 32	3	—	VI. razred.	
2 56	10 24	13 31	23 55	47 10	4	—		
3 20	12 80	16 64	29 44	58 88	5	—		
3 84	15 36	19 97	35 33	70 66	6	—		
5 12	20 48	26 62	47 10	94 20	8	—		
6 40	25 60	33 28	58 88	117 76	10	—		
7 68	30 72	39 94	70 66	141 32	12	—		
10 24	40 96	53 25	94 21	188 42	16	—		
12 80	51 20	66 56	117 76	235 52	20	—		
15 36	61 44	79 87	141 31	282 62	24	—		
19 20	76 80	99 84	176 64	353 28	30	—	III. razred.	
23 04	92 16	119 81	211 97	423 94	36	—		
26 88	107 52	139 78	247 30	494 60	42	—		
30 72	122 88	159 74	282 62	565 24	48	—		
35 84	143 36	186 37	329 73	659 46	56	—		
47 36	189 44	246 27	435 71	871 42	64	—		
53 28	213 12	277 06	490 18	980 36	72	—		
59 20	236 80	307 84	544 64	1089 28	80	—		
66 60	266 40	346 32	612 72	1225 44	90	—		
74 —	296 —	384 80	680 80	1361 60	100	—		
81 40	325 60	423 28	748 88	1497 76	110	—	II. razred.	
88 80	355 20	461 76	816 96	1633 92	120	—		
103 60	414 40	538 72	953 12	1906 24	140	—		
118 40	473 60	615 68	1089 28	2178 56	160	—		
133 20	532 80	692 64	1225 44	2450 88	180	—		
148 —	592 —	769 60	1361 60	2723 20	200	—		
177 60	710 40	923 52	1633 92	3267 84	240	—		
207 20	828 80	1077 44	1906 24	3812 48	280	—		
243 20	972 80	1653 76	2626 56	5253 12	320	—	I. razred.	
273 60	1094 40	1860 48	2954 88	5909 76	360	—		
334 40	1337 60	2273 92	3611 52	7223 04	440	—		
395 20	1580 80	2687 36	4268 16	8536 32	520	—		
456 —	1824 —	3100 80	4924 80	9849 60	600	—		
516 80	2067 20	3514 24	5581 44	11162 88	680	—		
608 —	2432 —	4134 40	6566 40	13132 80	800	—		
699 20	2796 80	4754 56	7551 36	14112 72	920	—		
790 40	3161 60	5374 72	8536 32	17072 64	1040	—		
881 60	3526 40	5994 88	9521 28	19042 56	1160	—		

Tabela velja, kakor je to že uvodom omenjeno, le za one obrtnike in trgovce, ki plačujejo davek na poslovní promet v višini obrtnega davka. V tej višini se pobira prometni davek za:

a) vse trgovske obrate, ki opravljajo posle s predmeti in blagom, katero ni iz inozemstva,

b) za vse-mešane trgovske obrate,

ki se bavijo z blagom, uvoženim iz inozemstva in nabavljenim v državi,

c) za vse obrate,

d) za vse obrate z živlenskimi potrebščinami,

e) za vse obrate, ki se bavijo z transportom,

f) za vse obrate, kjer se ljudje zbirajo radi zabave,

Gospodarske razmere v Sloveniji sredi preteklega stoletja.

(Po zborničnih poročilih sestavljen I. Mohorič. I. doba 1850—1855.

(Nadaljevanje.)

Gradaška železnica je obsegala en plavž, livarno, strojno delavnico in 10 pražilnikov. Imela je tudi svoj premogokop s 4 rovi pri Črnomlju. Železno rudo je dobivala na dnevnem kopu, ki je obsegal 197.522 kvadratnih klafter, katerega večji del je ležal na hrvaški strani v okraju modruškega potoka, na kranjski strani pa v črnomeljskem in metliškem okraju.

Z obratovanjem plavža so pričeli 1. januarja 1858. Sestava rud je bila popolnoma neznana in zato so prve kampanje dale zelo slabe uspehe in se je v celotnem letu 1858 izdelalo le 19.824 centov surovega železa. Za to produkcijo se je porabilo 60.794 centov rude, 21.882 centov vapnenca in 33.018 sodov olja a 4 mernike. Parni stroji so porabili 561 centov rujavega premoga in 85 klafter drv.

Od cele produkcije surovega železa se je prodalo 12.830 centov na Štajersko v povprečni vrednosti 56.452 fl. Obratni kapital, ki se je deloma angažiral tudi še v dovršitev stavb in nabavo inventarja, je znašal 1858 leta 140.000 fl.

Stalnega delavstva je bilo zaposlenega okrog 50 mož. V poletnih mesecih pa je delalo na različnih revirjih pri iskanju rud do 300 delavcev.

Leta 1859 je nastopila v obratu popolna stagnacija, ker se ni dalo prodati niti funta surovega železa. Zato so morali 9. avgusta ugasniti plavž. Produkcija prvih sedmih mesecev je bila dosegla 10.882 centov surovega železa, in 1868 litiga železa. Surovin se je porabilo 33.043 centov rude, 12.386 vapnenca in 17.799 sodov olja. Izdelano surovo železo so morali radi trgovske krize, ki jo je zakrivila vojna v Italiji, porabiti izključno le v domači livarni in so izdelali 4798 centov vlitih izdelkov v vrednosti 85.882 fl.; skoro izključno po naročilu in za račun vojaškega erarja.

Po svoji legi je bilo podjetje vsled slabih komunikacijskih sredstev popolnoma izolirano. Poštna zveza z Ljubljano, kjer je vozila pošta dnevno, je trajala 4 dni, kakor po železnici iz Ljubljane v Prago. V Karlovec je vozila pošta samo trikrat na teden. Prevoz po slabi in prestrmi cesti preko Gorancev je podraževal izdelke do 50%. Stroje in težje izdelke pa je bilo direktno nemogoče tudi transportirati. Te komunikacijske težave so postale pozneje za podjetje usodne in so bile sovzrok propada vsega podjetništva v Belokrajini. Pomen železarstva je razviden iz sledeče statistike:

Železnica v Retnjah na Bistrici pri Trzinu je izdelala v letih 1857 do 1860 od 4075 do 4470 centov surovega in od 2700 do 3570 centov grobega železa in porabila 133.000 do 193.000

Predmet	1857		1858		1859	
	vrednost fl.	centov	vrednost fl.	centov	vrednost fl.	centov
surovega železa	1840	6.624	2.587	9.313	2.157	7.269
ostalega železa	8600	93.200	11.100	115.540	11.600	122.560
žeblijev	6000	108.000	6.000	108.000	6.500	120.240
verige in drugo	159	2.544	104	1.836	90	1.620

Pri topilnici so bili zaposleni 4 delavci in dva učenca, pri kladivih 40 delavcev in 10 učencev, pri kovanju žeblijev 300 delavcev in 70 učencev in indirektno pa pri dobavi oglja, kot rudarji in tesarji okrog 70 delavcev. Topilnica je bila last rudarske družbe, fužine na

g) Za vse dobaviteljske, podjetniške in druge obrate, če se ti posli sklepajo s privatnimi osebami.

Vendar je pa one obrate, podjetja, obrte itd., ki imajo značaj industrije in pa tvorniška podjetja tu izločiti. Katera podjetja se smatrajo za tvorniška oziroma industrijska, to pojasnimo v enem sledečih člankov. Ob enem bomo tudi pojasnili, kako sem odmerja prometni davek. Iz tabele je razvidno poleg višine prometnega davka tudi še davčno breme v l. 1916, davčno breme na obrtnem davku, ki velja za l. 1920, dalje poleg obrtnega davka odpadajoči enotni državni prebitek.

Konečno izkazuje tabela skupni znesek vseh državnih davčnih bremen. Zadnja rubrika izkazuje davčne stopnje.

Davčno breme za sedanja davčna leta je napram onemu iz l. 1916 precej višje. To je pa vtemeljeno v današnjih razmerah z ozirom na način priredbe obrtnega davka v zadnjih letih. Temeljni obrtni davek v letu 1916 se je odmeril na podlagi prometa iz leta 1915. V letu 1916 se je namreč obrtni davek zadnjikrat odmeril na redni način.

V nadaljnjih letih (1917 do 1920) se pa promet ni na navo ugotovil. Pač pa se je zvišani promet v letih 1916 do 1919 pri priredbi pridobnine vpošteval na ta način, da se je vpeljal vojni pribitek, oziroma da se je osnovni znesek obrtnega davka početveril. Novi višji obrtni davek pri starih obrtnih itd odgovarja torej nekako višjemu prometu v letih 1916 do 1919. Za »nova« podjetja se je postopalo na analogni način, tako da je priredba pridobnine za predvojna in povojna podjetja enotna in sorazmerna. M.

Trgovci, industrijanci in obrtniki udeležite se Ljubljanskega Velikega Semnja! Preskrbljene so vse olajšave za poset.

Izvoz in uvoz.

Izvoz italijanskih vin. Po svetovni vojni se je izvoz italijanskih vin jako zmanjšal, zato se italijanska vlada na vse načine trudi, da si pribori važnejša inozemska tržišča. Kakor znano, je italijanska vlada sklenila s Čehoslovaško pogodbo, na podlagi katere more Italija uvoziti v Č. R. 100.000 hl navadnega vina, 1500 hl marzale, 1000 hl pelinoveca, in en milijon steklenic raznega vina. Poseben dogovor je sklenila Italija s Švico, to pa ji še ni dovolj. — Osvojiti si hoče sedaj še avstrijski in poljski trg. Razširjanje italijanske vinske trgovine naj bi spodbudilo našo vlado, da tudi ona poskrbi za odjemalce naših vin, ker ima naša vinska trgovina posebno težko stališče, tako radi pomanjkanja odjemalcev, kakor tudi radi slabih prometnih razmer.

kubičnih čevljev oglja. Obratni kapital je znašal 27.000 do 36.000 fl. Vrednost izdelkov loco železnica je variirala med 10.000 in 15.600 fl. Železnica v Kamnigorici je producirala.

žagi I. Tomana, medtem ko so bile kovačije in žeblijarne last posameznih posestnikov.

Obratni kapital železarne na Savi je znašal povprečno 224.000 fl. Produkcija je znašala.

Predmet	1857	1858	1859
	vrednost fl.	vrednost fl.	vrednost fl.
železne rude centov	107.252	132.996	144.576
surovega železa	49.020	52.490	46.454
jekla	9.651	5.322	8.577

Vrednost izdelanega surovega železa je znašala od 168.000 do 185.300 fl., vrednost jekla pa od 71.600 fl. do 115.600 fl. Poraba oglja je dosegla povprečno 900.000 kubičnih čevljev. Na

rudnikih in fužinah je bilo zaposlenih 300—320 delavcev, pri žganju oglja 330—350. Mezde vsega delavstva skozi leta znašale povprečno 128.000 fl. Zaslugek voznikov pa 36.000 fl. letno.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Trgovina s poljskimi pridelki na Madžarskem. Zadnje dni so se cene poljskim pridelkom na Madžarskem podvojile. Z pšenico, ki je notirala 700 kron, trgujejo po K 1440 po m. st. Tudi drugi poljski pridelki sledijo pšenici z enakim tempom. Tako je cena rži poskočila za K 280, koruzi za K 250, staremu ovsu za K 290, novemu ovsu za K 300, ječmenu za K 175 po m. st. Moka notira q 2750 madžarskih kron.

Mostarski vinogradniki se organizirajo. V Mostarju se je osnovala organizacija vinskih trgovcev. Ta organizacija se bo borila proti nesolidnosti nekaterih trgovcev, ki spravljajo herceg. vina ob dober glas in prodajajo razne brozge za »žilavko«, »blatino«, »samotok« itd.

Industrija.

Tvornica orožja in municije. Zadnje dni je javnost živahno komentirala načrt konzorcija Omnium Serb, ki namerava v naši državi ustanoviti nekaj tvornic orožja, municije, poljedelskih strojev ter poljedelskega orodja, za kar je baje že izdano dovoljenje. Po zanesljivih poročilih pa to še ni vse! Konzorcij namerava odkupiti bivšo avstrijsko tvornico orožja v Steyerju in jo instalirati na naših tleh. Glavna delničarja tega podjetja sta sin min. predsednika Pašića in minister dr. Velizar Janković. Ker je konzorciju dana ugodnost, da prevzema material po nižjih cenah iz inozemstva in ker ta material ni podvržen kontroli pri prehodu meje, razni napadi na vlado niso izostali.

Komisija za nove rudnike. V ministristvu za šume in rude je obrazovana komisija, ki ima nalogo, da prouči vse novoodkritke rudnike v naši državi.

Tvornica olja. Ko je bila med vojno avstro-ogrsko monarhija od vseh strani zaprta, je postalo olje redek predmet, za katerega so se plačevale visoke cene. Zato so se med vojno ustanovljale na vseh mogočih krajih tvornice olja, ki pa se danes, ko so meje zopet odprte, komaj bore za svoj obstoj. Več tvornic je ustavilo obrat, druge pa se preobrazujejo v podobna podjetja, da ubeže usodi. Tako je n. pr. ljutomerska tvornica zaprta, neko večje vojvodinsko podjetje pa se ravnokar pripravlja na drug obrat.

Denarstvo.

Za zboljšanje naše valute. Na podlagi rezultatov konferenc, ki so se vršile v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu, bo v ministristvu financ te dni sklenjeno, kakšni koraki bodo storjeni, da se zboljša naša valuta. Kakor nam je znano, se bodo poduzele posebno stroge mere proti brezvestnim špekulantom, ki vedoma uničujejo vrednost naše valute.

Denarne pošiljke med Čehoslovaško in našo državo. Ministristvo za pošto in brzojav v Beogradu je načelno odobrilo, da se dovolijo denarne pošiljke iz Jugoslavije v Čehoslovaško in iz Čehoslovaške v našo državo. Z pošiljatkami se prične baje 1. septembra 1921.

Carina.

Carinska anomalija. Surove hlastove deščice so uvrščene pri plačevanju izvozne carine v isto carinsko postavko kot popolnoma izdelane, n. pr. parketi in podobno. Naravno bi bilo, da se plača pri izvozu izdelanih deščic višjo carino.

Zvišanje uvoznih carin v Franciji. »Journal Officiel« priobčuje dekret francoske vlade, s katerim se zviša uvozna carina na žito od 7 na 14 frankov, na sladkor pa od 20 na 50 frankov.

Zaščitna carina na uvoz magnezita. V kratkem bo stopila v veljavo uredba o zaščitni carini na uvoz magnezita v Ameriki. Pretekli sta že dve leti, odkar se amerikanski gospodarski krogi pečejo s tem vprašanjem.

Davki.

Dohodninski davek. Ministristvi svet je podpisal zakon za dvanajstine (mesečni proračun), kjer je rečeno: Davčna dolžnost, plačevati dohodnino, obsega osebe, katerih letni dohodek presega 4800 kron. Izjemoma se za leto 1921 ne odmerja dohodnina od dohodka izpod 10.000 kron.

Promet.

Cene direktnih voznih listov v prometu z Madžarsko. Ministristvo za promet poroča, da se bodo cene direktnim voznim listkom v prometu med našimi in madžarskimi postajami s 1. septembrom nekoliko zvišale.

Železniški promet med Madžarsko in Rumunijo. V kratkem bo odprt in omejen železniški promet med Madžarsko in Rumunijo.

Kmetijstvo.

Nova poljedelska šola v Aleksincu. Ministristvi svet je na eni svojih zadnjih sej sklenil, da osnuje v Aleksincu poljedelsko šolo.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ribnici, dne 12. avgusta 1921. — Davčne komisije. Začasni zakon o proračunskih dvanajstinah z dne 27. junija 1921, »Službene Novine« št. 154, ustreza že ponovno izraženi želji davčnih zavezancev, da se vzpostavi cenilne komisije za dohodnino in priredbene komisije za pridobitno. Da se pospeši volilno postopanje, so dosežani predpisi, ki so bili proračunjeni za povsem druge razmere, kolikor mogoče poenostavljene. Najvažnejši sta izpremembi: 1. da se uvede ustna volitev namesto pismene, 2. da se v dohodninske komisije ne voli več po volilnih razredih, marveč v eni sami skupini. Volilci bodo opozorjeni na volitev, volilni dan, način in kraj volitev v Uradnem listu in po javnih razglasih po občinah. Posebne poverilnice in glasovnice se ne bodo razpošiljale. — Volitve se bodo vršile na nedeljo in v sedežu vsakega davčnega urada in sicer: za naš gremij pri davčnem uradu v Ribnici in Velikih Laščah in kakor do sedaj le v sedežu okrajnih davčnih oblastev. Ako bi se volitev ne udeležili vsaj trije volilci, pride pravica izbrati polovico dohodninske komisije na poverjeništvu za notranje zadeve in pridobitnih komisijah na trgovsko in obrtniško zbornico. Volitev v dohodninske komisije se bo na podstavi teh določil izvršila takoj, čim sestavijo davčna oblastva volilne imenike in poteče reklamacijski rok, tako da bodo priredile dohodnino za leto 1921 in prejšnja leta, v kolikor še ni odmerjena, zopet cenilne komisije. — Gremij vabi torej ponovno vse svoje člane, da se sestanka, ki se bo vršil dne 21. t. m. ob 9^h uri dop. pri Cenetu v Ribnici, polnoštevilno udeležijo, da se v predstoječi zadevi pogovore.

Poročila Urada Ljubljanskega Velikega Semnja.

Poziv na trgovce, industrijce in obrtnike! Uradu »Ljubljanskega velikega semnja« kljub najvestnejšemu delu ni mogoče sestaviti popoln seznam trgovcev, industrijcev in obrtnikov iz vzhodnih delov naše države, da bi se jih povabilo na naš semenj. Zato naproša »Urad Ljubljanskega velikega semnja« vse industrijce, trgovce in obrtnike ki imajo trgovske zveze v hrvatskih in srbskih pokrajinah naše kraljevine, da pošljejo svojim odjemalcem in trgovskim prijateljem iz teh delov naše države vabilo za poset »Ljubljanskega velikega semnja«. Potrebne tiskovine da brezplačno na razpolago Urad Ljubljanskega semnja«. V interesu stvari je, da naši pridobitni krogi omenijo v vsakem svojem dopisu namenjenem izven Slovenije našo prireditel s kratkim vabilom na poset. V informacijo naj služi, da se dobe legitimacije in sejmski znaki, ki upravičujejo do polovične vožnje po vseh železnicah v Kraljevini Srbob, Hrvatov in Slovencev v Ljubljano in nazaj, in do prostega vstopa v vse sejmske prostore za celo dobo velesejma proti predplačilu Din. 25.— pri uradu »Ljubljanskega velikega semnja« in pri sejmskih zastopnikih v vseh večjih mestih. Sejmski urad preskrbi na naročilo tudi stanovanja.

Ugodnosti za obiskovalce »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani od dne 3. do 12. septembra 1921. Upoštevajoč velik pomen »Ljubljanskega velikega semnja« za naše narodno gospodarstvo, so naše državne oblasti priznale razstaviteljem in obiskovalcem številne ugodnosti. Obiskovalci, ki se izkažejo z legitimacijo in sejmskim znakom, pla-

čajo v času od 20. avgusta do 20. sept. 1921 za vožnjo do Ljubljane in nazaj v vseh razredih vseh potniških vlakov, vseh železnic v kraljevini Srbob, Hrvatov in Slovencev, polovično vožnjo. Ako pa imajo razven tega potrdilo ministristva trgovine in industrije, da posetijo »Ljubljanski veliki semenj«, so v času od 3. do 12. septembra 1921 upravičeni uporabiti na progi Beograd-Ljubljana tudi brzovlake proti polovični vožnini. Ta ugodnost bo prišla zlasti posetnikom iz vzhodnih delov naše države v prilog. Za prevoz razstavnega blaga v Ljubljano in nazaj se plača polovično železniško voznino in sicer na ta način, da se zaračuna za pot od izhodišča do Ljubljane celo tovarnino, dočim se blago na povratku iz Ljubljane nazaj brezplačno odpremi. Razstavljeno blago, ki dojde iz inozemstva, je uvozne in izvozne carine prosto, ako se izvozi tekom treh mesecev po uvozu. Razven tega je priznalo obratno ravnanje južne železnice na Dunaju obiskovalcem »Ljubljanskega velikega semnja« 50% popusta na vseh potniških vlakih avstrijskih prog južne železnice, ako se izkažejo s sejmsko legitimacijo, ki je v redu kolekovana. Zajedno je dovolilo za razstavno blago gori navedene prevozne ugodnosti. Legitimacije s sejmskim znakom, ki upravičujejo imetnikom do vseh navedenih ugodnosti, se dobe za 25 dinarjev pri vseh sejmskih zastopnikih v vseh večjih mestih, ali pa neposredno pri uradu »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani.

Dobava, prodaja.

Prodaja raznega blaga v Vevčah. Uprava vojne delavnice v Vevčah pri Ljubljani, bo prodajala 5. (petega) oktobra t. l. v skladu s hahajajoče se stare odpadke od usnja (stare čevlje), sukna, platna, krzna, pločevine, med, železa itd., potem odpadke od novega sukna rovega platna, satina in odpadke od novega usnja, vsega skupaj okrog 218.154 kg. Začetek prodaje ob 8 gori navedenega dne. Prodaja se bo vršila izven licit. postopanja, potom direktnega pogajanja. Udeležba se bo omogočila tudi manjim kapitalistom in obrtniškim mojstrom, ker se bodo posamezne vrste odpadkov razdelile v več skupin. Ko

bo pogodba sklenjena, ima kupec položiti kavcijo v višini 10% (če je državljan) ali 20% (če je tujec). Natančneje podatke daje vojna delavnica v Vevčah ustmeno in pismeno.

Nabava kartonskih škotelj. Dne 23. t. m. se bo vršila v pisarni tehniškega skladišča vojnotehniških zavoda v Kragujevcu druga ofertna licitacija za nabavo 250.000 komadov škotelj iz kartona po vzorcu. Kavcija 10%.

Tržna poročila.

Kolonijalni pridelki.

Sladkor: London po cwt: West Indian crystall. skladišče 52/—, Bates Brownish bis good coloury pieces 48/—, Lyles yellow crystals 53/6, Muscavadoes 46/—, Bates castor 63/6, cubes 63/—, crushed 60/6, granulated 59/6, white 53/6, Lyles no. 2 granulated and white 59/—.

Kava: Amsterdam: Java Robusta W. B. f. a. g. 29¹/₂ cts. fob Holandija. Robusta raztovor. julij in september 28 cts cif Holandija. Prana Guatemala, srednja kvaliteta 45 cts, boljša kvaliteta 48—52 cts fob Holandija. Rumena Surinam Liberia 32 cts fob Holandija. Timar 62 cts cif Holandija.

Hamburg ¹/₂ kg. brez carine: Blago iz Brazilije cif Hamburg: Santos regular 6.70, Superior 7.95, Superior extra 8.20, good 7.50, prime 8.60, extra prime 8.60, Rio 6.25—7.10. Loko blago od skladišča: Santos 6.25—9.50, Venezuela 9.25—10.50, Java Robusta 6—6.90, Haiti 9—11.50, centralno ameriške vrste 11—11.50. prana kava 9.65—15.

Riž: Hamburg: po 1 kg.: Burmah, loko 6.30, avgust 6. Saigon, loko, 5.90, Choice blue rose 7.80, Siam Garden I. 6.50, Valencia, neglasiran 7.20, glasiran 7.80. Siam O. lomljen 4.55.

Seno.

Sladko 450 do 550, kislo 400 do 400 K 100 kg, sladko 150 do 250 K.

Hmelj.

III. brzojavno tržno poročilo. Žatec, 11. 8. 1921. Žateški hmelj iz leta 1920 se plačuje po 5000 do 5200 č. K za 50 kg; prejšnji letniki po 2000 do 3.300 č. K za 50 kg; razpoloženje zelo čvrsto.

Gonilni jermeni

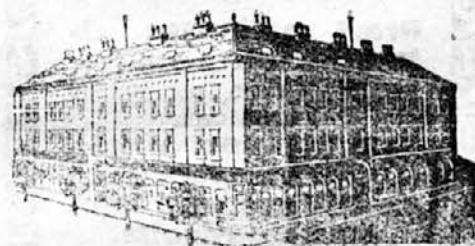
za tovarne, mlino, žage in poljedelske stroje v vsaki širini v zalogi pri

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13.

Čebulo

prodaja po dnevni ceni.

MERKUR
veletrgovina z manu-
: fakturo na debelo :
Maribor.

Priporočamo našo zalogo prvovrstnih fabrikatov čehoslovaškega proizvoda vseh vrst manufakturnega blaga po dnevni konkurenčni ceni.

Vprašanje nasloviti na naslov: »Čebula, poštno ležeče Moškanjci«.

Hedžet & Koritnik — Ljubljana

Frančiškanska ulica 4

MANUFAKTURNA
blagovnica na debelo

Manufakturna trgovina
na drobno in debelo

J. KOSTEVC

Ljubljana, Sv. Petra c. 4

priporoča veliko zalogo manufakturnega blaga po znižanih cenah

preproge

srbske domače

ročne industrije

po ugodni ceni. V zalogi so še velikosti
45-45, 43/110, 64/136, 67/194, 102/158,
134/134, 136/204, 170/246, 210/274,
235/300, 272/304.

Lesene žeblice za čevlje

izdeluje 140, 48-4

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tacen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Opekarna v Račju

prodaja najceneje

**zarezo in drugo
strešno opeko, zi-
dake, cevi za dre-
naže, najb. vrste.**

ODPREMNO PODJETJE

STEVO TONČIČ : MARIBOR

Oddelek za razpošiljanje poštnih paketov.

GG. TRGOVCI

Poštni pakete iz inozemstva dobite v 8 dneh zara-
rinjene na odrejeno mesto, ako iste oddaste na naslov

STEVO TONČIČ : MARIBOR

(Za pakete nemškega izvora je paziti na obstoječe
carinske odredbe. — Tozadevne informacije brez-
plačno na razpolago. — Postrežba hitra in točna.
Za čim večje posluževanje te vrste odprave prosim
s posebnim spoštovanjem

STEVO TONČIČ : MARIBOR

Telefon 230 in 330. — Brzjav: Tonspedit.

**Ne slabite naše valute
z nepotrebnimi importi!**

Gazela milo

je prvovrstne kakovosti in
ca 20% ceneje kot enako-
vredno importirano milo.

**Milarna in svečarna
d. d. v Ljubljani.**

Podpisana tvrdka priporoča:

**Pravi malinovec, ci-
tronov sok** z raf. slad-
korjem vkuhan po najnižji
dnevni ceni.

Rum kompoz. za izdelo-
vanje fason ruma; liker esenci:
**carski hrušovec, kim-
ljevec in rosolia.**

Istotako so na razpolago ex-
trakti za brezalkoholne pijače:
malinov in citrónov!

Potnik Srečko,
tvornica sad. sokov,
esenc in ekstraktov.
Ljubljana

Meteljkova ulica
(blizu Belgijske vojašnice).

Medić, Rakovec & Zankl,

prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana.

D. z o. z.

Skladišče: Novisad.

Brzjav: Meraki, Ljubljana.

Telefon: 64.

English varnishes:

Angleški laki:

COPAL VARNISH.

Kopalov lak za znotraj.

FINE COPAL VARNISH.

Fin kopalov lak

za znotraj.

SUPERFINE COPAL

BODY VARNISH.

Lak za kožije, najfin.

FINE COPAL CAR-

RIAGE BODY VARNISH.

Lak za kožije, fini.

PALE FLATTING

VERNISH SPRF.

Brusilni fini prep. lak.

PALE FLATTING

VERNISH UNIVERSALE

Brusilni prepar. lak.

EXTERIOR COPAL

VERNISH FINE.

Fin zračni lak.

EXTERIOR COPAL

VERNISH SPRF.

Najfinejši zračni rap. lak

PALE SICCATIVE

FLUID

Sikatif, svetel.

DARK SICCATIVE

FLUID.

Sikatif, temen.

SPRF. WELLRIGHT

VERNISH.

Lak za kožijske stalke,

najfinejši.

Priznana najboljša in
zanesljiva kakovost:

barve za obleke, vse
vrste barv, suhe in olj-
nate, mavec (Gips),
mastenec (Federweiss),
strojno olje, karbolinij,
steklarski in mizarski
klej, pleskarski, slikar-
ski in mizarski čopiči,
kakor tudi drugi v to
stroko spadajoči
predmeti.

„MERAKL“.

Lak za pode.

„MERAKL“.

Linoleum lak za pode.

„MERAKL“.

Emajlni lak.

„MERAKL“.

Brunoline.

English varnishes:

Angleški laki:

JAPAN BLACK

VERNISH.

Lak za gvozdje, japan.

FINE JAPAN BLACK

VERNISH.

Fin črni japonski lak.

QUECK BLACK

VERNISH

Japon. lak s sikativom.

ISOLATING BLACK

VERNISH.

Izolirni lak.

LIQUID DRIERS PALE

Terebina svetla.

LIQUID DRIERS DEEP.

Terebina temna.

DAMAR VARNISH.

Damarov lak.

ENAMEL VARNISH

WHITE

Emajl beli.

ENAMEL VARNISH

BLUE, RED, GREEN.

Emajl moder, rdeč,

zelen.

FINE ENAMEL

VERNISH WHITE.

Emajl beli, izredno fini.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

**Veletrgovina
A. Šarabon**
v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko

in deželne pridelke

raznovrstno rudninsko

22, 10-10 vodo,

Lastna pražarna za kavo

in mlin za dišave

z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Na debelo:

Kava,

čaj, kakao,

sardine, olje, vinski

kis, bobinski in trapistov-

ski sir, salami, šunka in sla-

dina, ljutomersko stekle-

nično vino letnik 1917,

Rogaška

Slatina.

T. MENCINGER

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA

Šteinsburgova ul. 1

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in
Srbsko banko v Zagrebu.

Kapital 20.000.000 K. - Rezerve okrog 6.000.000 K.

Brzjavni naslov: ESKOMPTNA. - Telefon Interurb. št. 146.

Izvršuje vse bančne transakcije najkvalitetneje.

Denarne vloge. - Nakup in prodaja: efektov, deviz,
valut. - Eskompt menic, faktur, terjatev. - Akreditivi.
Borza.